

171. 6.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 11 December 1924.)

Naar aanleiding van de opmerkingen, vervat in het Voorloopig Verslag, heeft de ondergeteekende de eer het volgende mede te deelen:

Algemeene beschouwingen.**Bedrijfsuitkomsten; bezuiniging.**

De ondergeteekende nam met voldoening kennis van de tevredenheid over de ontvangsten in het begin van 1924 en het niet onbelangrijke overschot voor 1925 geraamd. Hij ziet dan ook in de opmerking van vele leden betreffende den geest en het inzicht, met welke het Staatsbedrijf moet worden beheerd, een aansporing om op den ingeslagen weg voort te gaan.

Het zij hem echter veroorloofd aan het ter sprake gebrachte tweërlei opmerking toe te voegen:

vooreerst, dat, waar dit bedrijf in de eerste plaats ten dienste der gemeenschap werkt, van het commercieele element niet alles te verwachten is; vervolgens

dat, aangezien het bedrijf deel uitmaakt van het Staatsorganisme, het niet zelfstandig is in het bepalen zijner gestie.

Zoo kan in dit verband reeds dadelijk worden gewezen op de aangehaalde mogelijkheid van lagere tarieven. Stond het bedrijf op zich zelf, dan zoude inderdaad een verwijt van te hooge tarieven, door een aangekondigde verlaging reeds zijn voorkomen; nu deze inkomsten deel uitmaken van de Staatsinkomsten, kan aan een vermindering — verlaging van tarieven zal, zooals het buitenland leert, voor het oogenblik nog gelijk zijn aan vermindering van inkomsten — niet worden gedacht.

De voorkeur voor den koopmansstand, bij de keuze van een directeur-generaal, is den ondergeteekende geheel begrijpelijk, indien daarmee bedoeld wordt, dat den functionaris koopmanseigenschappen eigen moeten zijn; daar met deze echter niet kan worden volstaan — het Staatsbedrijf is een veelzijdig bedrijf — komt het, naar het den ondergeteekende wil toeschijnen, meer aan op de totale persoonlijkheid dan op den stand, van welken de leider van dat bedrijf afkomstig zal zijn. Hoe dit zij, het zal der Regeering uiteraard in de gegeven tijdsomstandigheden een voorwerp van bijzondere zorg zijn, op de beste wijze in de leiding van het omvangrijke bedrijf te voorzien.

In aansluiting aan hetgeen hiervoren reeds is aangestipt, moge naar aanleiding van den door vele leden geuit wensch naar tariefsverlaging worden verwezen naar de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag betrekking hebbende op het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk I van de Staatsbegroting voor het dienstjaar 1925 (Gedrukte stukken, Zitting 1924—1925 — 2. N°. 4, bladz. 8), luidende: „Verlaging van de tarieven der Spoorwegen, Posterijen, Telegrafie en Telefonie, zal eerst nader overwogen kunnen worden, wanneer na het verdwijnen der tekorten de toestand van 's Lands financiën daartoe in staat stelt.”

Zooals ook uit deze aanhaling blijkt, is de verlaging der tarieven geen aangelegenheid van het bedrijf afzonderlijk, doch een onderwerp van algemeen regeeringsbeleid.

De zienswijze van deze leden, dat, indien het tarief der drukwerken werd teruggebracht tot 1½ of 1 cent, niet zoude behoeven te worden gevreesd voor een mindere opbrengst, kan ondergeteekende niet deelen.

Het aantal verzonden gedrukte stukken bedroeg in 1923: 174 481 944. Bij terugbrenging van het port tot 1½ cent zoude dit aantal moeten vermeerderen met 58 160 648 stuks, terwijl bij verlaging van het port tot 1 cent het aantal verzonden exemplaren zoude moeten verdubbelen om de opbrengst uit dezen hoofde gelijk te doen blijven. Bovendien zoude moeten worden rekening gehouden met de vermeerdering van werkzaamheden, welke uit een zoodanige toeneming van het aantal verzonden stukken zoude voortvloeien en welke de exploitatie-uitgaven van het bedrijf belangrijk zoude doen stijgen, zonder dat daartegenover eenige vergoeding zoude staan.

De in Engeland en Zweden terzake opgedane ervaring heeft geleerd, dat tariefsverlaging wel is waar eenige toeneming van het verkeer ten gevolge heeft, doch dat die toeneming in geen deele evenredig is aan de verlaging. Voorts mag niet uit het oog worden verloren, dat ook bij het huidige drukwerkertarief de kosten der bemoeiingen van het postbedrijf met deze soort van stukken niet worden goedge maakt. Vermeerdering van het vervoer van dat soort stukken vermeerdert het verlies en dit in sterkere mate, naargelang het tarief wordt verlaagd. In verband met een en ander kan ondergeteekende geen vrijheid vinden tot het nemen van een proef in dezen door de verlaging van het drukwerkport te laten voorgaan. Nochtans blijft de aandacht van ondergeteekende bij voortdoring op de mogelijkheid tot tariefsverlaging gevestigd.

Het geheel der arbeidsvoorwaarden is in overeenstemming gebracht met den algemeenen economischen staat van het Rijk. Ook uit hoofde van het verband dat er is tusschen de arbeidsvoorwaarden voor al de groepen van Rijkspersoneel, kan een verbetering in de bedrijfsuitkomsten van een enkel bedrijf bezwaarlijk worden aangewend, om in de arbeidsvoorwaarden voor het personeel van dat bedrijf gunstige, d. w. z. geld kostende, wijzigingen te brengen.

Ofschoon ondergeteekende, wat betreft het vierde verslag der Bezuinigingscommissie, zou kunnen volstaan met te verwijzen naar hetgeen terzake is geschreven zoowel in de Memorie van Antwoord op hoofdstuk I, pag. 4 en 5 als in de Memorie van Antwoord op hoofdstuk IX, van de Staatsbegroting voor het dienstjaar 1925, stelt hij er niettemin prijs op, ook te dezer plaatse er op te wijzen, dat het een misverstand is, wanneer men aanneemt, dat bij hem geen medewerking om onnoodige uitgaven te voorkomen aanwezig zou zijn. De rapporten der beide reorganisatiecommissies-NOLTING zijn in druk en worden binnenkort verkrijgbaar gesteld. De voorstellen tot bezuiniging zullen bij aanvaarding door de Regeering zoo spoedig mogelijk worden ingevoerd. De Commissie voor het Hoofdbestuur (Commissie-van ROYEN) heeft, zooals in de Memorie van Antwoord op hoofdstuk I, pag. 5, is medegedeeld, reeds belangrijke bezuinigingen opgeleverd. Het eindverslag dezer Commissie — zij diende bereids twee voorloopige adviezen in, waaruit de zoo even genoemde bezuinigingen zijn voortgekomen — wacht op de afsluiting van een op haar verzoek ingesteld deskundig onderzoek van het Organisatie Advies Bureau (Ingenieurs HILJMAN, LOUWERSE en VAN GOGH) betreffende de bij den tegenwoordigen stand van wetenschap en praktijk meest wenschelijke en doelmatige vormen van organisatie en werkmethode. Met dit onderzoek wordt groote voortvarendheid betracht.

Ook thans nog is ondergeteekende van meening, dat wijziging in het aantal of in de groepeerings der Commissies geen aanbeveling verdient. Wat een „Postraad” betreft, kan ondergeteekende mededeelen, dat dit onderwerp ook in de

Regeling van de inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor 1925.

voorstellen der reorganisatie-commissies behandeling vindt en tegelijk met deze een beslissing zal erlangen. Daar dit punt ten nauwste in verband staat met de overige inrichting van de hoofdleiding, zou ondergeteekende er de voorkeur aan geven thans niet op dit eene punt vooruit te loopen.

Dat, afgescheiden van de algemeene salarisverlaging, betrekkelijk weinig zou zijn bezuinigd, kan niet worden toegegeven. Het tegendeel is waar.

Ter toelichting hiervan volgen hieronder eenige cijfers, welke doen zien, dat besparingen op andere hoofden dan salaris — de uitgaven van 1921 vergeleken bij de raming voor 1925 — variëren tusschen 19 % en 52 %, terwijl voorts zal opvallen, dat juist de salarisvermindering het dichtst bij het laagste percentage staat.

Aard der uitgaven.	Uitgaven 1921.	Uitgaven 1923.	Minder u tgegeven in 1923 (in pct. van 1921).	Raming 1925.	Raming 1925 blijft beneden uitgaven 1921 (in pct. van 1921).
Traktementen en be- looningen van vast en tijdelijk personeel . .	52 544 664 1)	47 439 755 1)	10 pct.	43 306 985 1)	17½ pct. 2)
Kantoorinkosten . .	6 266 751 1)	3 320 891 1)	48 "	3 060 700 1)	52 "
Reis-, verblijf- en examenkosten	1 167 081 1)	722 746 1)	38 "	617 500 1)	47 "
Postvervoer (exclu- sief transitkosten) . .	3 422 127	3 006 552	12 "	2 764 000	19 "
Gratificatiën en onder- standen	196 337	86 959	36 "	95 000	30 "

1) Betreft zoowel kapitaal- als exploitatie-uitgaven.

2) Aangezien de traktementen door periodieke verhoogingen sedert 1921 *automatisch* zijn gestegen is de werkelijk verkregen besparing grooter; zij kan op 19½ pct. van het in 1921 uitgegeven bedrag worden gesteld.

Wat het personeel in het bijzonder betreft, worde nog opgemerkt, dat door geleidelijke veranderingen in de organisatie van de P.T.T.diensten de totale sterkte van het vaste en tijdelijke personeel in de jaren 1922/1923/1924 met ongeveer 3500 man is verminderd en het aantal losse krachten tot een minimum is teruggebracht. Dit beteekent een jaarlijksche besparing van rond 10 miljoen gulden. Wijziging in de arbeidsvoorwaarden van de ambtenaren, afschaffing van verschillende soorten toelagen, enz. leverden voorts een besparing van ongeveer 1 miljoen gulden 's jaars op.

Gestadige vermindering van het aantal ambtenaren in de hogere rangen heeft plaats. Naar inkrimping van het aantal rangen wordt gestreefd. Ter voorkoming van het opvoeren der uitgaven moet hierbij met omzichtigheid worden te werk gegaan. Dat vele ambtenaren werk verrichten, hetwelk niet geheel past bij hun rang en bezoldiging, d.w.z. dat hier en daar opschuivingen naar boven en naar beneden plaats vinden, kan in de tegenwoordige omstandigheden niet worden vermeden.

Men vergeete echter niet, dat dit slechts een tijdelijke toestand is; de voorbereide reorganisatie van den dienst is ei op gericht, de formatie van het personeel in de juiste verhouding tot de eischen van den dienst te brengen, zoowel wat betreft een meest economische als een voor het publiek meest doeltreffende dienstuitvoering. Alsdan zullen aan de hogere rangen de hoogste eischen worden gesteld. Tusschen deze eischen en de maximum bezoldiging van het lager personeel bestaat geen rechtstreeksch verband, terwijl ook de reorganisatie een verhooging van dit maximum niet vereischt.

In de laatste jaren werden een 30-tal hoofdkantoren in hulpkantoren omgezet. Het ligt in de bedoeling daarmede met de noodige voorzichtigheid geleidelijk, voor zooveel mogelijk, voort te gaan.

Het gemeentebestuur van Ruurlo heeft indertijd gratis een terrein afgestaan met het beding, dat daarop zou worden

gebouwd een post- en telegraafkantoor. Alvorens tot opening van het kantoor over te gaan, werd, in verband met de inmiddels gewijzigde tijdsomstandigheden, getracht met het gemeentebestuur omtrent uitstel van de vestiging een schikking te treffen. Vermits alle onderhandelingen dienaangaande geen resultaat opleverden en het gemeentebestuur de opening van het kantoor bleef eischen, zelfs met een proces dreigde, werd ten slotte, mede op advies van den Landsadvocaat, tot opening van het kantoor overgegaan.

Overwogen wordt kleinere hoofdkantoren, die te belangrijk worden geacht om te worden omgezet in hulpkantoren, te vervangen door bijkantoren, ressorteerende onder een ander hoofdkantoor. Aan het hoofd van een dergelijk bijkantoor zal dan uiteraard geen ambtenaar van den rang van directeur worden geplaatst.

Bij de versobering van de P.T.T.diensten en het op-wacht-geld-stellen van personeel wordt terdege rekening gehouden met de eischen, welke een goede werking van het bedrijf nu en in de naaste toekomst stelt. Men is bij de reorganisatie het gevaar, waarop te recht de hier aan het woord zijnde leden wijzen, bij voortdoring indachtig.

Ook bij opheffing van hulpkantoren ten plattelande wordt met groote voorzichtigheid te werk gegaan. Elk geval op zich zelf wordt nauwkeurig onderzocht; op de belangen der betrokkenen wordt daarbij zooveel mogelijk gelet. Ten opzichte van het hulpkantoor te Montfort is het ambtelijk onderzoek nog gaande.

Een beslissing zal te zijner tijd niet genomen worden, zonder dat met de aangegeven bezwaren rekening zal zijn gehouden.

De klacht over de wijze, waarop te werk is gegaan bij den verkoop van goederen van het radiostation te Kootwijk, moet onjuiste inlichtingen tot ondergrond hebben. Toen dit jaar door de beëindiging van de aanleg-werkzaamheden en het gereedkomen van steenen arbeiderswoningen bleek, dat verschillend technisch materieel en enkele houten barakken konden worden opgeruimd is, nadat b.v. voor de barakken nog was nagegaan of zij voor andere Rijksdoeleinden konden worden gebruikt, overwogen op welke wijze deze artikelen het best van de hand konden worden gedaan. Daarbij was op twee omstandigheden in 't bijzonder te letten. Allereerst kon de ongunstige ligging van het terrein invloed op de kooplust uitoefenen, terwijl voorts, voor zooveel het technisch materieel betrof, deskundige leiding bij de voorbereiding van den verkoop noodzakelijk werd geacht.

In overleg met het Departement van Financiën is toen besloten den verkoop op te dragen aan een gunstig bekend staand makelaar, die met de meeste zorg en op alieszins lofwaardige wijze de zaken heeft behartigd.

De verkoop heeft, zooals de betreffende voorschriften willen, in het openbaar plaats gevonden. Dank zij de goede voorbereiding was een zeer groot belanghebbend publiek aanwezig.

Van het besteden van schandelijk lage prijzen is allermint sprake geweest. Integendeel, de opbrengst overtrof verre de door den makelaar aanvankelijk gemaakte raming en moet naar de meening van deskundigen voor veel artikelen zelfs abnormaal hoog worden geacht.

Daar door het bedoelde verplaatsen en wegnemen van brievenbussen inderdaad bezuiniging werd bereikt, zonder dat daardoor de belangen van het publiek noemenswaard werden geschaad, schaaft de ondergeteekende zich bij die leden, die met dezen maatregel instemming betuigden.

De proef met de trambrievenbussen op de lijnen 1 en 2 te Amsterdam kan inderdaad voorloopig als geslaagd worden beschouwd.

Uitbreiding van den maatregel tot andere lijnen, die langs het Centraal Station loopen, zal kunnen plaats hebben, indien het mogelijk zal blijken de daaraan verbonden kosten goed te maken door besparing op den buslichtingsdienst,

waarvan de wijziging een onderdeel uitmaakt van een in overweging zijnde reorganisatie van den postdienst te Amsterdam. Indien het gebruik van trambrievbussen te Amsterdam ook dan blijft voldoen, zal, indien ten minste de bouw der tramnetten daarvoor geschikt is, invoering van trambrievbussen ook in andere steden nader worden overwogen.

Posthèque- en girodienst.

Betreffende de heropening van den posthèque- en girodienst en de door verscheidene leden dienaangaande gemaakte opmerking, moge de ondergeteekende volstaan met te verwijzen naar hetgeen hij daaromtrent in de Memorie van Antwoord op hoofdstuk IX, pag. 2, heeft medegedeeld.

Wat betreft het verzoek om een opgaaf te verstrekken van de kosten, die de stopzetting van den posthèque- en girodienst heeft veroorzaakt, zij medegedeeld, dat eene nauwkeurige opgaaf nog niet kan worden gedaan, omdat alle gegevens dienaangaande nog niet volledig zijn vastgesteld. Zoo bestaan er op verschillende rekeningen-courant nadeelige saldo's, waarvan de aanzuivering in handen van den Landsadvocaat is moeten worden gesteld, of waarvan afbetaling in termijnen is toegestaan, of omtrent welke aanzuivering nog onderhandelingen worden gevoerd. Voor dekking van hetgeen ten slotte geheel onverhaalbaar zal blijken, zal te zijner tijd een post op de begroting worden gebracht. Het is niet onwaarschijnlijk, dat dit bedrag de f 100 000 niet zal bereiken.

Voorts bestaan de kosten uit het verlies, dat de aankoop van de niet in gebruik gestelde machines en het bijbehorend materieel oplevert, voor zoover het niet of tegen lagere prijs wordt verkocht. Daar over verkoop onderhandelingen met verschillende afnemers worden gevoerd, kan voor het oogenblik ook hierover nog geen nauwkeurige becijfering worden gegeven.

De onkosten tengevolge van commissiewerk, verhuiskosten van naar 's Gravenhage gedetacheerd personeel, reis- en verblijfkosten, vergoeding van onkosten aan de Nederlandsche Bank, bedragen te zamen f 59 100.

De ondergeteekende meent, dat reeds deze enkele voorloopige gegevens tegenover overdreven verhalen als van geruststellenden aard kunnen worden beschouwd, zij het ook dat eerst een volledige rekening het juiste beeld van de gevolgen der ontwrichting zal geven.

Personeel.

Het ligt in het voornemen van den ondergeteekende om ook aan de besturen der vakverenigingen het verslag der Commissie-NOLTING, betreffende den practischen dienst te doen toekomen. Zij zullen hierdoor ruimschoots in de gelegenheid zijn van hun oordeel desgewenscht te doen blijken.

Wat de bezoldiging van het postpersoneel betreft, hierop zijn in de laatste maanden toegepast de door de Regeering getroffen algemeene maatregelen ten aanzien van de salariering van de Rijksambtenaren.

Het onlangs verschenen Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1925 is uiteraard ook op het postpersoneel van toepassing. Bij de bepaling van het salaris voor de onderscheidene groepen van dit personeel moet rekening worden gehouden met algemeene richtlijnen door de Regeering aangegeven. Dit neemt niet weg, dat deze gelegenheid is benut om aan minder juiste indeeling van sommige groepen een einde te maken. Dit geldt met name ook voor het hogere personeel.

De ondergeteekende vreest niet de gevolgen, welke worden verondersteld te zullen voortvloeien uit de nieuwe salarisregeling. Wat aangaat de bezoldiging van kantoorbedienden 2de klasse wordt er de aandacht op gevestigd, dat zij het door het afleggen van vakexamen zelf in de hand hebben om een hogere jaarwedde te bereiken.

Zooals uit het in den aanvang dezer Memorie medegedeelde betreffende het verband tusschen bedrijfsuitkomsten en arbeidsvoorwaarden, moge zijn gebleken, staat de ondergeteekende aan den kant van die leden, die meenen, dat het niet juist is om de bezoldiging afhankelijk te stellen van de geldelijke uitkomsten van het bedrijf.

De overgangsbepalingen van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1925 temperen aanmerkelijk de salarisverlaging voor het reeds in dienst zijnde personeel, met name voor de hoofden van gezinnen en kostwinners.

Het zou tegenover de andere Rijksambtenaren niet te verdedigen zijn om de nieuwe salarisregeling voor het postpersoneel niet te doen ingaan, in afwachting van de eventuele uitvoering van het rapport der Commissie-NOLTING.

Het weekloon der bestellers en van andere ambtenaren van lagere rang wordt vastgesteld in verband met de loonregeling voor de Rijkswerklieden. Op hen is dus van toepassing het achtste lid van art. 24 van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1925.

De ondergeteekende heeft meermalen toegegeven, dat het technisch personeel, in vergelijking met de overeenkomstige groepen van de Rijkswerklieden, onvoldoende wordt bezoldigd. Daaraan wordt nu tegemoet gekomen, omdat het thans dezelfde loonregeling zal volgen als de Rijkswerklieden.

De voorgenomen wijziging van de rangbevorderingsregeling voor het technisch personeel moest worden aangehouden, in afwachting van het rapport van de betreffende reorganisatie-commissie.

De ondergeteekende sluit zich aan bij de leden, die de noodige soepelheid wenschen in de indeeling van de arbeidstijden. In de practijk blijft de gemiddelde dagelijksche arbeidstijd voor de bestellers in het algemeen onder het maximum van 8½ uur.

Erkend moet worden, dat uitvoering van diensten in drie gedeelten voor de bestellers in de groote steden bezwaren medebrengt.

Deze diensten, welke worden afgewisseld door minder zware diensten, komen evenwel niet veelvuldig voor. Waar het niet mogelijk is gebleken voor de bestellers in de groote steden een dienstregeling samen te stellen met uitsluitend voor de betrokkenen zoo aangenaam mogelijke dagverdeling, waarbij tevens gedurende den maximum werktijd dienst wordt verricht, is de ondergeteekende van meening, dat in de bestaande omstandigheden aan de genoemde bezwaren niet kan worden tegemoet gekomen.

Bij het verplicht doorbrennen van hun vrijen tijd des nachts buiten de standplaats wordt deze voor de postconducteurs geheel of gedeeltelijk als dienstdag berekend, indien en voor zoover deze tien uren te boven gaat.

De jaarlijksche vergoeding aan kantoorhouders voor het beschikbaar stellen van kantoorlocaliteit wordt toegekend naar mate van de localiteit, die wordt verstrekt en de plaatselijke huurwaarde van het betreffende perceel. Rekening wordt daarbij gehouden met het bedrag der bouwkosten of de koopsom van het perceel, met dien verstande evenwel, dat, indien een kantoorhouder geheel onnoodig, dikwijls om persoonlijke redenen, een voor den dienst onevenredig groot en daardoor kostbaar pand heeft doen bouwen of gekocht, bij de toekenning van de vergoeding deze omstandigheid in aanmerking wordt genomen. Naar de meening van ondergeteekende is de thans geldende regeling alleszins billijk te achten, te meer, waar bij de toepassing de noodige soepelheid wordt betracht.

De classificatie van de hulpkantoren is ook door de commissie-NOLTING onder het oog gezien. Of in het tegenwoordige stelsel wijziging zal worden gebracht, kan thans nog niet worden gezegd.

Het ligt niet in de bedoeling om het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1925 niet op de kantoorhouders van toepassing te doen zijn.

In verband met de algemeene regelen voor de samenstelling van de Commissiën van Overleg ontmoet het bezwaar om aan afzonderlijke bonden, waarin een gedeelte van een categorie van ambtenaren is georganiseerd, een vertegenwoordiging in de postale dienstvakcommissie toe te staan. Tot deze bonden behoort de Bond van Kantoorhouders.

Wat betreft het buiten de dienstcommissie kenbaar maken van het oordeel over eventuele reorganisatieplannen heeft deze bond dezelfde vrijheid als de andere categorale of centrale verenigingen.

Wat betreft de omstandigheden van de kantoorhoudster te Kilder en de mogelijkheid haar een ander kantoor aan te wijzen, hiernaar wordt een onderzoek ingesteld.

Indien geen overcompleet aan personeel bij het Staatsbedrijf van de P., de T. en T. meer aanwezig is, zal bij benoeming van kantoorhouders, in de eerste plaats op de belangen van de op-wachtgeld-gestelden worden gelet.

Rapport-Sturkop.

De conclusies, welke het rapport der Commissie van onderzoek in zake de klachten tegen het optreden van den controleerend geneesheer Dr. STURKOP te Amsterdam bevat, gaven den ondergeteekende aanleiding aan de Commissie nog nadere inlichtingen omtrent hare bedoeling te vragen.

Het onlangs ingekomen antwoord deed hem zijn beslissing nog in overweging houden.

Sedert de aanwijzing van Dr. STURKOP als controleerend geneesheer (1 April 1920) is hem slechts eenmaal een officieele aanmerking gemaakt. Na een in 1921 vanwege de Administratie ingesteld onderzoek naar eenige ingekomen klachten is het noodig geoordeeld Dr. STURKOP nadrukkelijk onder het oog te brengen, dat, hoezeer zijn kwaliteiten als controleerend geneesheer worden op prijs gesteld, het de uitdrukkelijke wensch van den Minister en den Directeur-Generaal is, dat hij zich onthoude van iedere onheuschheid of hardheid jegens het personeel en hij zich tegenover de te onderzoeken ambtenaren niet stelle op het standpunt van hun hoofd van dienst.

Telefonie.

De bevordering van het telefonisch verkeer ten platte lande, o. m. door de vorming van z.g. streeknetten is een aangelegenheid, welke bij voortdurend als van vooraanstaande beteekenis in het oog gehouden wordt. Met de vestiging van zulke netten voor plaatsen, welke een economisch geheel vormen, of onderling een belangengemeenschap hebben van zoodanige beteekenis, dat voor haar opkomst en bloei lokaal telefoonverkeer noodzakelijk is, werd dan ook sedert de mededeelingen daaromtrent op blz. 9 van de Memorie van Antwoord op de bedrijfsbegroting voor het loopende jaar voortgegaan. Het is een beginsel der telefoontarifiering, dat het algemeen tarief geldt voor niet abnormaal kostbaren netaanleg. Dat voor een streeknet het algemeen tarief niet voldoende wordt geacht, is niet inhaerent aan het begrip streeknet, doch vindt alleen toepassing, indien de kosten van eenig bepaald net door de bijzondere omstandigheden van den aanleg, zooals b.v. in een waterrijke streek, daartoe aanleiding geven. De ondergeteekende meent dat hieraan een juist economisch beginsel ten grondslag ligt — het vindt in de wettelijke voorschriften zijn uitwerking in artikel 26, punt 8 van het Rijkstelefoonreglement 1919 — en kan dan ook geen vrijheid vinden hierin wijziging te brengen.

Omtrent de vestiging van een streeknet voor *Schouwen en Duiveland* is het overleg met belanghebbenden nog niet geëindigd.

De Administratie achtte de noodige belangengemeenschap niet in voldoende mate aanwezig, en verzocht daarom aan belanghebbenden nadere gegevens. Deze gegevens zijn nog niet ontvangen.

De gronden, waarop de actie van de gemeenten Arnhem, Maastricht, Enschedé, Meppel en Purmerend tegen de voor-

genomen exploitatie door het Rijk na afloop van de haar indertijd verleende telefoonconcessie steunt, waren den ondergeteekende reeds vroeger van die zijde medegedeeld. Deze aangelegenheid werd in samenwerking met het Departement van Financiën nagegaan en afgehandeld. De Commissie, welke overeenkomstig een in 1921 aan de Tweede Kamer gedane toezegging door den ambtsvoorganger van ondergeteekende werd ingesteld om te onderzoeken of het wensche-lijk was tot de gewraakte Rijksexploitatie te besluiten, beantwoordde die vraag na ampele overweging van het voor en tegen bevestigend op grond van daartoe leidende bedrijfs-technische overwegingen.

Voordat besloten kon worden dit advies te volgen moest uiteraard ook vaststaan, dat het beheer in handen van het Rijk behoorlijk winstgevend zou zijn. Bij daartoe op alleszins veilige basis gemaakte berekeningen, — hiervoor werden de gemiddelden in andere gemeenten gebruikt — welke voor het financieele gedeelte vanwege het Departement van Financiën zijn geverifieerd, bleek het bedrag, dat het Rijk voor de overneming van de netten in bovengenoemde gemeenten zal dienen te betalen, aanmerkelijk beneden het van die zijde opgegeven bedrag van f 1 900 000 te blijven. Dat verder het Rijk na de overneming van de netten zal komen te staan voor niet onbelangrijke kapitaalsuitgaven wegens verbouwing en moderniseering van enkele netten — voorzieningen waaraan ook de betrokken gemeenten bij een goede verzorging van de telefoonbehoeften niet zouden ontkomen indien de concessies werden vernieuwd en die niet zouden nalaten op de vermeende „belangrijke baten” hun invloed te doen gelden — is eveneens ernstig overwogen en nagerekend. Daarmede zal echter op verre na niet een bedrag van f 2 000 000 gemoeid zijn, zooals de meergenoemde gemeenten meenen te mogen aannemen en ook reeds eerder als hun raming mededeelden. Deze te hooge schatting is voor een deel te wijten aan voorstellingen van te grootschen opzet. Zoo gaat men er van uit, dat te Arnhem een automatische centrale zal worden ingericht, terwijl in dit net beter een centrale ingericht op handbediening kan worden gebouwd.

Bij een redelijk goede voorziening in de behoeften van de naaste toekomst zal het voor de geldelijke uitkomsten weinig verschil maken of het beheer in handen van de gemeenten blijft dan wel in die van het Rijk wordt gelegd; aan een nadeelig saldo bij Rijksexploitatie behoeft geenszins te worden gedacht.

Ten slotte wil de ondergeteekende er op wijzen, dat de waardeschatting der over te nemen netten overeenkomstig het daaromtrent in de concessievoorwaarden bepaalde zal geschieden door drie deskundigen te benoemen op een wijze, welke het belang van de concessionarissen tegenover dat van het Rijk alleszins veilig stelt.

In verband met het voorgaande meent ondergeteekende, dat er geen aanleiding zal bestaan te zijner tijd op grond der taxatiecijfers, de overneming der netten in nadere overweging te nemen.

Wat de voorzieningen betreft, welke in de netten zullen worden getroffen, deze zullen, indien de tijd voor uitvoering daar is, uiteraard beantwoorden aan de eischen, die het telefoonverkeer in die netten, ook als deelen van het interlocale net, stelt, terwijl de kosten zoo economisch mogelijk berekend zullen zijn.

Voor het overige meent ondergeteekende na de vorenstaande uiteenzetting zich voor het tegenwoordige te mogen onthouden van het verder mededeelen van geraamde cijfers, te eerder, waar deze in de gegeven omstandigheden het zakelijk oordeel van de deskundige schatters zouden kunnen beïnvloeden.

De klacht, dat de ondergeteekende nog geen uitvoering heeft gegeven aan de op 1 Juli 1924 door de Tweede Kamer aangenomen conclusie, waarbij de wensch werd uitgesproken, dat het Rijk alsnog het personeel, werkzaam geweest bij het lokale telefoonnet te Alkmaar, waarvoor de concessie

eindigde op 31 December 1923, in 's Rijks dienst zou overnemen, dan wel aan dit personeel een (hoogere) schadeloosstelling zou toekennen, geeft den ondergeteekende aanleiding het volgende mede te deelen.

Uit de aanhaling op blz. 2 van het verslag der Commissie uit de Kamer, waarin de bovenweergegeven conclusie voorkomt (Gedrukte Stukken Zitting 1923/24, 322) blijkt, dat de Regeering nauwgezet overwogen heeft wat van Rijkswege ten opzichte van het vroegere telefoonpersoneel te Alkmaar diende te worden gedaan. Het geval was louter een vraagstuk van billijkheid. De Commissie, dit laatste erkennende, wees er op, dat met het toekennen van een schadeloosstelling uit 's Rijks kas, ten bedrage van zes resp. drie maanden salaris, de quaestie van de billijkheid niet opgelost was en dat het personeel reden had om op overneming te rekenen. Zij doelde daarmede blijkbaar op hetgeen het personeel bekend was omtrent de overneming van dat te den Helder en op inlichtingen ingewonnen in 1922 omtrent de inkomsten van de betrokkenen te Alkmaar. Al moge echter deze beide omstandigheden een bepaalden indruk hebben gevestigd waarop in normale tijden billijkheidsaanspraken zouden kunnen steunen, bij het inmiddels ontstane overcomplete aan Rijkspersoneel, dat toch ook aan de betrokkenen moet bekend zijn geweest, kunnen deze omstandigheden niet zwaar wegen. Bovendien geschiedde de overneming van het personeel te den Helder vóór de Regeeringsverklaring van December 1921, dat geen nieuw personeel meer in 's Rijks dienst genomen mocht worden. Door daarvan af te wijken zou onbillijk worden gehandeld tegenover Rijkspersoneel dat ontslagen was of op wachtgeld gesteld. Dit moest den doorslag geven. Wat betreft het af en toe tijdelijk in dienst nemen van eenige telefonisten van het voormalige personeel kan worden medegedeeld, dat dit enkele malen is geschied ter hulpverlening onder buitengewone omstandigheden. Uiteraard wordt hulppersoneel gekozen uit de gegadigden, welke het meest geschikt zijn voor de te verrichten bezigheden; er was geen reden het voormalige personeel van mededinging uit te sluiten en er mogen dus geen gevolgtrekkingen uit hunne tewerkstelling worden gemaakt.

Ook bij nadere overweging kan de ondergeteekende tot zijn leedwezen geen vrijheid vinden een voor de betrokkenen gunstiger besluit in zake hunne overneming of schadeloosstelling te bevorderen.

Postzegels.

De indruk, dat telkens weer nieuwe postzegels worden uitgegeven, zal zijn gewekt door de omstandigheid, dat de uitgifte van de gelegenheidszegels: de weldadigheidszegels van 1923, en die tot huldiging van het reddingwezen, te zamen met de uitgifte der definitieve zegels van het cijfertype en het beeltenistype een vrijwel regelmatige reeks vormde.

De nieuwe 1, 2, 2½ en 4 cent zegels (een vliegende vogel boven de golven) strekken ter vervanging van de vroegere, ook in de Tweede Kamer, afgekeurde cijfertypen. Het nieuwe beeltenistype is het definitieve zegel, dat de verouderde uitgifte van 1898 en de jubileumzegels zal vervangen. Te beginnen met het zegel van 5 cent, verschijnen deze zegels thans met de beeltenis van H. M. de Koningin. Als deze serie compleet is, zal ook de schijn van te zijn afgeveken van de vroegere gewoonte, waarop het Voorloopig Verslag te dezer plaatse wijst, zijn opgeheven.

Dat de jubileumzegels wat kloeker van formaat waren en wat Forscher van druk, had zijn oorzaak in het feestelijk karakter der herdenking, waarvan zij ook naar het buitenland hadden te getuigen. De indruk van dik papier wordt teweeggebracht door de meerdere inkt, gevolg van het procédé; het papier zelf is niet dik.

Hoe het aesthetisch oordeel over postzegels heeft te luiden, goed- of afkeurend, kan ondergeteekende niet uitmaken; hij onthoudt zich dan ook er van eenig oordeel bij te vallen.

Wel kan hij echter de verzekering geven, dat met zorg en overleg tot de keuze van de ontwerpers wordt overgegaan. Hij meent, dat hierdoor althans dit verzekerd is, dat de zegels ook na verloop van tijd niet onbelangrijk zullen blijken.

ARTIKELEN.

Ontvangsten:

Art. I. De ondergeteekende vernam met voldoening dat men het denkbeeld om buitenlandsche briefkaarten met afbeeldingen van mooie plekjes van Nederland te voorzien zeer toejuichte. De verkeerde vermelding van Hattum was een ongelukje van den behandelenden ambtenaar — niet een van den practischen dienst — voor wien de groote haast bij de vervaardiging met het oog op tijdig gereed zijn voor de postzegeltentoonstelling als verzachtende omstandigheid moge gelden.

Art. II. De ondergeteekende betreurt, dat de eerste reclame welke met financieel voordeel, in de poststempels was opgenomen, tengevolge van de toen kenbaar geworden opvattingen, niet kon worden gehandhaafd. In 1923 werd in het Voorloopig Verslag op de Bedrijfsbegrooting geopperd de reclame-middelen uit te breiden. In de Memorie van Antwoord vestigde de ondergeteekende de aandacht op de reclame door middel der poststempels, stipte de vraag aan in hoeverre er aanleiding was dit gebruik uit te breiden, en stelde voor bij Nota van Wijziging een desbetreffend nieuw artikel in de begrooting op te nemen, met het doel, dat hierdoor omtrent het al of niet oirbaar geachte eene aanwijzing zou worden gegeven. Toen dit artikel zonder gedachtenwisseling werd opgenomen, en ook de begrooting van 1924 zonder opmerking, de stempel-reclame als bron van inkomsten aannam, meende ondergeteekende voor zich de conclusie te mogen trekken, dat een proef genomen mocht worden. Het is niet gemakkelijk voor zulk een kostbaar object in de tegenwoordige omstandigheden een gegadigde te vinden. Het contract was voor 6 maanden gesloten. De baten te noemen acht ondergeteekende minder gewenscht met het oog op concurreerende reclame; wel kan hij zeggen, dat nu hij betalende reclame in de poststempels niet meer doet opnemen, voor 1925 de postreclame met f 80 000 moet worden verminderd. De betrokken firma, die vooruit betaalde, zooals de gewoonte is, is gecrediteerd voor den tijd gedurende welken de reclame niet heeft kunnen loopen.

Op de vraag betreffende het contract met den cigarettfabrikant, die Miss Blanche als merk voert, kan worden geantwoord, dat van vergeten van een bepaling betreffende oververven geen sprake is. Een dergelijke bepaling vertegenwoordigt een zeker bedrag aan geld. Het hangt van de hoofdsom af, of contractanten het over een afzonderlijke bepaling betreffende het oververven eens worden. In sommige contracten is in de hoofdsom de waarde der bedoelde bepaling verdisconteerd, in andere contracten komt de bepaling voor. Echter niet in dien zin als in het Voorloopig Verslag wordt ondersteld, want hiermede zou men tegenover een eventueel onwillig contractant niet veel vermogen, doch aldus, dat bij de eerste voorafgaande storting van de contractsom tevens een bedrag voor het schoonmaken wordt gestort.

De reclame op Rijksobjecten is een nieuwe bron van inkomsten. Als zoodanig is voorzichtigheid geboden. Een enkele verrassing, die zich hierbij voordoet zooals met de Blue band reclame, behoort tot het bekende leergeld. Dat een bedrijf in de tegenwoordige omstandigheden de reclame echter als zijnde een kunstmiddel zou moeten opgeven, meent ondergeteekende vooralsnog niet te moeten onderschrijven. De reclame dient niet om het bedrijf te doen bestaan, — daar-

voor zijn de inkomsten in verhouding onvoldoende — doch zij is een onderdeel van al die maatregelen met welke men ter vermeerdering van de inkomsten van den Staat diens bezittingen en diensten zoo productief mogelijk beoogt te maken.

Uitgaven.

Art. 16. Een ontwerp van Wet, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening aan de Zuidzijde van de Potterstaat (d. i. dus de Noordzijde van het post- en telegraafgebouw) te Utrecht is bij den Rijksgebouwendienst in voorbereiding en zal zoo spoedig mogelijk bij de Kamer worden ingediend.

In verband met omstandigheden, welke ontstaan zijn na het opmaken dezer begroting, is bij deze Memorie eene Nota van Wijziging gevoegd, waarin de noodige wijzigingen zijn opgenomen, welke de ontwerp-begroting moet ondergaan.

De Minister van Waterstaat,

G. J. VAN SWAAY.

171. 7.

NOTA VAN WIJZIGING.

(Ingezonden bij brief van 11 December 1924.)

In den bij het ontwerp van wet behoorenden staat van inkomsten en uitgaven worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

• Inkomsten.

E. Vereenigde posten.

Art. 11, luidende: „Opbrengst wegens het beschikbaar stellen van muurvlakten, poststempels, drukwerken, enz. ten behoeve van het maken van reclame” en uitgetrokken voor f 200 000, wordt verminderd met f 80 000 en nader vastgesteld op f 120 000.

Uitgaven.

A. Hoofdbestuur.

Art. 1, luidende: „Traktementen, voor zoover die niet uit artikel 2 moeten bestreden worden, van den directeur-generaal en van het personeel bij het Hoofdbestuur en van de bij het Hoofdbestuur gedetacheerde ambtenaren. Toelagen en uitkeeringen” en uitgetrokken voor f 1 111 810, te lezen als: „Traktementen van den directeur-generaal en van het vaste personeel bij het Hoofdbestuur en van de bij het Hoofdbestuur gedetacheerde ambtenaren. Vergoedingen wegens overwerk. Toelagen en uitkeeringen” wordt verminderd met f 350 en nader vastgesteld op f 1 111 460.

Art. 2, luidende: „Buitengewone traktementsverhoogingen in den thans bekleeden rang in den loop van het begrotingsjaar toe te kennen aan voornoemde ambtenaren” en uitgetrokken voor „Memorie”, wordt gelezen als: „Tegemoet-

komingen ingevolge het Koninklijk besluit van 1 December 1923 (*Staatsblad* n°. 535) en artikel 34 van het D. A. P. T. T.” en uitgetrokken voor f 350.

B. Postdienst.

Art. 8, luidende: „Traktementen, voor zoover die niet uit artikel 9 moeten bestreden worden, en toelagen van het vaste personeel. Vergoedingen aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden. Schadeloosstelling voor nadeel, voortspruitend uit de toepassing van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1920 (*Staatsblad* nr. 37), in stede van vóór dien geldende regelingen. Tegemoetkomingen ter bestrijding van kastekorten. Vergoedingen wegens overwerk. Uitkeeringen” en uitgetrokken voor f 16 032 000

waarvan wordt overgebracht op artikel 47
voor aandeel van den Postchèque- en girodienst 390 000

f 15 642 000

te lezen als:

„Traktementen en toelagen van het vaste personeel. Vergoedingen aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden. Tegemoetkomingen ter bestrijding van kastekorten. Vergoedingen wegens overwerk. Uitkeeringen”, wordt verminderd met f 10 000 en nader vastgesteld op f 16 022 000

waarvan wordt overgebracht op artikel 47
voor aandeel van den Postchèque- en girodienst 390 000

f 15 632 000

Art. 9, luidende: „Buitengewone traktementsverhoogingen in den thans bekleeden rang in den loop van het begrotingsjaar toe te kennen aan voornoemde ambtenaren” en uitgetrokken voor „Memorie”, wordt gelezen als: „Tegemoetkomingen ingevolge artikel 34 van het D. A. P. T. T.” en uitgetrokken voor f 10 000.

C. Telegraaf- en telefoondienst.

Art. 21, luidende: „Traktementen, voor zoover die niet uit artikel 22 moeten bestreden worden, en toelagen van het vaste personeel. Vergoedingen aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden. Schadeloosstelling voor nadeel, voortspruitend uit de toepassing van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1920 (*Staatsblad* nr. 37), in stede van vóór dien geldende regelingen. Tegemoetkomingen ter bestrijding van kastekorten. Vergoedingen wegens overwerk. Uitkeeringen en premiiën” en uitgetrokken voor f 9 015 365, te lezen als: „Traktementen en toelagen van het vaste personeel. Vergoedingen aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden. Tegemoetkomingen ter bestrijding van kastekorten. Vergoedingen wegens overwerk. Uitkeeringen en premiiën”, wordt verminderd met f 7500 en nader vastgesteld op f 9 007 865.

Art. 22, luidende: „Buitengewone traktementsverhoogingen in den thans bekleeden rang in den loop van het begrotingsjaar toe te kennen aan voornoemde ambtenaren” en uitgetrokken voor „Memorie”, wordt gelezen als: „Tegemoetkomingen ingevolge artikel 34 van het D. A. P. T. T.” en uitgetrokken voor f 7500.

D. Vereenigde post-, telegraaf- en telefoondienst.

Art. 33, luidende: „Traktementen, voor zoover die niet uit artikel 34 moeten bestreden worden, en toelagen van het vaste personeel. Vergoeding aan ambtenaren bij dienst onder